

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	23-24/273214
Otsuse kuupäev	05.03.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	Sihtasutuse Pärnu Haigla vaidlustus Pärnu Linnavalitsuse sotsiaal-ja eriteenuste erimenetluses „Tugiisikuteenuse tellimine“ (viitenumber 273214) Mittetulundusühingu Sotsiaalne Kaasatus kõrvaldamata jätmise, Mittetulundusühingu Sotsiaalne Kaasatus pakkumuse edukaks tunnistamise ning hankelepingu sõlmimise otsustele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Sihtasutus Pärnu Haigla, esindaja juhatuse liige Veiko Vahula Hankija, Pärnu Linnavalitsus, esindaja Tõnu Poopuu Kolmas isik, Mittetulundusühing Sotsiaalne Kaasatus, esindaja vandeadvokaat Aldo Vassar
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

1. RHS¹ § 192 lg 3 p-i 7 ja § 197 lg 1 p-i 8 alusel jätta vaidlustus läbi vaatamata osas, mis puudutab Pärnu Linnavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja 24.01.2024 käskkirja nr 4.1-2.4/2 p-i 5.
2. RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel rahuldada vaidlustus ja tunnistada kehtetuks Pärnu Linnavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja 24.01.2024 käskkirja nr 4.1-2.4/2 p-id 1.2. ja 4.
3. RHS § 198 lg 1 alusel mõista Pärnu Linnavalitsuselt Sihtasutuse Pärnu Haigla kasuks välja tasutud riigilõiv 640 eurot.

EDASIKAEBAMISE KORD

Otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule kümne päeva jooksul otsuse avalikult teatavaks tegemisest arvates (halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1).

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (RHS § 200 lg 4).

¹ Riigihangete seadus

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 18.12.2023 avaldas Pärnu Linnavalitsus (edaspidi Hankija) riigihangete registris sotsiaalse ja eriteenuste erimenetluse „Tugiisikuteenuse tellimine“ (viitenumber 273214) (edaspidi Riigihange) läbiviimise kohta eelteate.

2. 05.02.2024 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Sihtasutuse Pärnu Haigla (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus, milles taotletakse Pärnu Linnavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja 24.01.2024 käskkirja nr 4.1-2.4/2 (edaspidi Käskkiri) p-i 1.2., millega jäeti Mittetulundusühing Sotsiaalne Kaasatus hankemenetlusest kõrvaldamata, p-i 4., millega tunnistati edukaks Mittetulundusühingu Sotsiaalne Kaasatus pakkumus ning p-i 5., millega otsustati sõlmida raamleping Mittetulundusühinguga Sotsiaalne Kaasatus, kehtetuks tunnistamist².

3. Vaidlustuskomisjon teatas 13.02.2024 kirjaga nr 12.2-10/23 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 16.02.2024 ja neile vastamiseks 21.02.2024.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja, teiseks tähtpäevaks seisukohti ei esitatud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, **Sihtasutus Pärnu Haigla**, põhjendab taotlusi järgmiselt.

4.1. Käskkirjast ei nähtu, kuidas Hankija on jõudnud järeldusele, et Mittetulundusühingu Sotsiaalne Kaasatus (edaspidi Kolmas isik) pakkumuse puhul ei ole tegemist põhjendamatult madala pakkumusega. Ei selgu, kas Kolmandalt isikult on küsitud selgitust ja millistele selgitustele tuginedes on tehtud otsus. Pakkumuste maksumuste vahe on üle 30%, mis pidanuks tekitama kahtluse maksumuse põhjendatuses.

Kolmanda isiku pakkumuse maksumus 159 329,60 eurot on isegi madalam, kui Vaidlustaja edukas pakkumus eelmises samasisulisel hankel 2020 - 159 570 eurot.

4.2. Käskkirjas osundatakse, et Hankija võib kõrvaldada pakkuja hankemenetlusest mistahes ajal RHS § 95 lg-tes 4 või 4¹ nimetatud alustel. Samas konstateeritakse, et pakkujatel puuduvad hankemenetlusest kõrvaldamise alused.

Käskkirjast ei nähtu, kas Hankija on uurinud ja kaalunud Kolmanda isiku varasema hankel lepingu rikkumisega seonduvat ja selle mõju oma otsusele. Seetõttu on tekkinud kahtlus, kas Hankija oli Kolmanda isiku rikkumisest üldse teadlik.

Riigihangete registris on näha, et Rae Vallavalitsus on riigihankes „Keskmise, raske ja sügava puudega lastele tugiisikuteenuse osutamine 2022-2023.aastal“ (viitenumber 240793) sõlminud lepingu Kolmanda isikuga ning märkinud, et tugiisiku teenus ei olnud tagatud seitsmele isikule Rae Vallavalitsuse poolt 22.03.2023 saadetud leppetrahvi teatise p-des 1.3.1.- 1.3.2. ja p-des

² Hankija on Käskkirja p-is 6. eksinud vaidlustuskomisjoni ametliku nimetusega

1.3.5.-1.3.8. Samuti on registris märges, et maksti leppetrahvi. Nõuet vaidlustatud ei ole. Seitse lubatud abita jäänud inimest on Vaidlustaja hinnangul kindlasti oluline rikkumine RHS § 95 lg 4 p-i 8 mõistes.

4.3. Seni on Hankijaga sõlmitud lepingu alusel tugiisikuteenust osutanud Vaidlustaja.

Vaidlustaja saatis Pärnu Linnavalitsusele 29.01.2024 märgukirja (vaidlustuse lisa 2), milles palus Hankijal Käskkirja muutmist tõsiselt kaaluda, sest hanketulemuste muutmata jätmisega kaasneb märkimisväärne risk mitmekümne Pärnu linna psüühilise erivajadusega inimese vaimse tervise halvenemisele.

4.4. Vaidlustaja esitas täiendavad seisukohad.

4.4.1. Hankija on tagantjärele küsinud Kolmandalt isikult selgitust Rae Vallavalitsusega sõlmitud lepingu rikkumiste kohta, kuid piirdunud huvitatud osapoolle paljasõnalise selgitusega ehk puuduvad tõendid selle kohta, et objektiivset sisulist kontrolli oleks tehtud.

Hankija sõnul põhjendas Kolmas isik rikkumist sellega, et kolmel juhul „*oli tegemist lastega, kel esinesid harvikaigused. Kuna mitte kõik tugiisikutööle soovijad ei oma spetsiifilisi oskusi, et tegeleda lastega, kellel on harvikaigused, siis jääb tugiisikute valik nende laste puhul väga väikeseks. Lisaks peab teenuse osutaja tagama selle, et laps (sh lapsevanemad) ja tugiisik omavahel ka sobiksid. See aga põhjustas viivituse nende laste puhul teenuse osutamisel.*“

Sellest võiks järeldada, et Hankija jaoks on ebaoluline ja aktsepteeritav, kui teenuse pakkuja valib teha nõ lihtsamad tööd ja jätab toeta suuremate probleemidega inimesed. Selline kaalutlus võib küll olla majanduslikult mõisteta, aga seda ei saa pidada õiguspäraseks ega hoolivaks.

4.4.2. Vaidlustajale teadaolevalt osutab Kolmas isik laste tugiisiku teenust Tapa vallale 2024. aastal arvestuslikult tunnitasega 13,5 eurot (käibemaksuta). Pärnule pakutakse psüühikahäirega inimesele teenuse osutamiseks teenustunni hinnaks 9,83 eurot.

Vaidlustaja pakkumus vastab hangitava teenuse tegelikele tööjõukuludele praegusel hetkel ning Kolmanda isiku pakkumus on alapakkumus. Juhul, kui Hankijal ei ole eelarvelisi vahendeid algselt planeeritud teenuse mahu tellimiseks õige ja õiglase hinnaga, siis saab alati üle vaadata klientide vajadused ja hankida tugiisiku teenust väiksemas mahus, vaid suurema teenusevajadusega klientidele.

5. Hankija, **Pärnu Linnavalitsus**, vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. Käesoleval juhul ei ole Hankijal tekkinud kahtlust eduka pakkumuse maksumuse põhjendatusest, mistõttu ei olnud Hankijal ka pakkumuse osas põhjendamatult madala maksumuse kontrollkohustust.

5.1.1. Hankija määras Riigihanke eeldatava maksumuse Riigihanke välja kuulutamisel, mis on 167 700 eurot. Kolmanda isiku esitatud pakkumuse maksumus on 159 329,60 eurot.

Hankija on Riigihanke eeldatava maksumuse kujundamisel võtnud arvesse varasemat tugiteenuse hinda, võrrelnud maksumuse kujundamisel Pärnu Linnavalitsuse hallatavates asutustes makstavaid tasusid ja samalaadsete tugistavate teenuste eest makstavaid tasusid.

Samuti on arvestanud enda eelarvelisi vahendeid tugiisikuteenuse hankimiseks.

Tellitava teenuse kirjeldusest tulenevalt sisaldab maksumus valdavas osas tugiisikule makstavat tasu. Statistikaameti 2023. aasta III kvartali palgainfost nähtub, et Pärnu maakonnas tugiisikuteenuse spetsialisti mediaanpalk on 1289 eurot, laste tugiisiku sama perioodi mediaanpalk on 889 eurot kuus. Avatud tööturul pakkumises olevatel töökuulutustel on pakutud tugiisikutele brutopalka vahemikus 1150-1250 eurot kuus.

2024. aasta maksumuse põhjal saaks Riigihanke võitja maksta täiskoormusel töölepingu alusel töötavale tugiisikule brutopalgana 1150 eurot kuus (koos tööandja maksudega). Pakkumusest nähtub, et on arvestatud ka võimaliku tugiisikute tunnitasu suurenemisega järgnevatel aastatel.

Eelnevast järeldas Hankija, et tegemist ei ole alapakkumisega ning pakutud maksumus on piisav, et täita lepingujärgsed kohustused.

5.1.2. Kolmanda isiku esitatud pakkumus on Hankija poolt määratud Riigihanke eeldatavast maksumusest 5% madalam ning Vaidlustaja pakkumus ületab Riigihanke eeldatavat maksumust peaaegu 30%. Ainuüksi asjaolu, et Vaidlustaja pakkumus oli Kolmanda isiku pakkumusest üle 30% kallim, ei saa tekitada kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumus on põhjendamatult madal.

Hankijal ei tekkinud ega pidanudki tekkima kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumus oleks põhjendamatult madal. Seetõttu ei olnud tal ka RHS § 115 lg-st 1 tulenevalt kohustust nõuda Kolmandalt isikult pakkumuse maksumuse osas selgitusi.

5.2. Lepingu lõpetamisel sisestatakse riigihangete registrisse andmed lepingu tegeliku maksumuse, lõpetamise kuupäeva, lepingu tingimuste muutmiste kohta ning ettevõtja poolsed rikkumised, mille tulemusena kohaldati õiguskaitsevahendit.

Hankija teostas hankemenetlusest kõrvaldamise aluste kontrolli 03.01.2024 kuni 10.01.2024. Rae Vallavalitsus on lisanud lepingu lõpetamise andmed registrisse 15.01.2024. Hankija ei olnud Kolmanda isiku suhtes kõrvaldamata jätmise otsust tehes teadlik, et Kolmas isik on rikkunud riigihankes viitenumber 240793 sõlmitud lepingut.

Pärast Vaidlustaja märgukirja saamist (vaidlustuse lisa 2) pidas Hankija vajalikuks kontrollida teatavaks saanud asjaolusid. Hankija edastas Kolmandale isikule päringu, paludes selgitada, milles seisnes Rae Vallavalitsuse lepingu rikkumine. Kolmas isik vastas Hankijale 05.02.2024. Kolmanda isiku selgituste kohaselt puudutas leppetrahvi küsimus 7 last, kes ei olnud tugiisikuteenusele saanud. Neljal juhul oli lapsevanem loobunud nende pakutud tugiisiku(te)st ja teenusest, kuid samas vallavalitsusele kinnitati, et teenuse soov on jätkuv. Ülejäänud juhtudel oli tegemist lastega, kel esinesid harvikaigused. Kuna mitte kõik tugiisikutööle soovijad ei oma spetsiifilisi oskusi, et tegeleda lastega, kellel on harvikaigused, siis jääb tugiisikute valik nende laste puhul väga väikeseks. Lisaks peab teenuse osutaja tagama selle, et laps (sh lapsevanemad) ja tugiisik omavahel ka sobiksid. See aga põhjustas viivituse nende laste puhul teenuse osutamisel.

Kolmanda isiku ja Rae Vallavalitsuse vahelises lepingus seisnes rikkumine sisuliselt selles, et Kolmas isik ei leidnud nõutud ajaga kliendile tugiisikut. Selles osas erineb Riigihange Rae Vallavalitsuse korraldatud hankest. Riigihanke puhul peavad isikud, kes hakkaksid osutama

tugiisikuteenust, olema olemas. Riigihankes on Hankija alusdokumentide p-is 6.5. ette näinud nõuded pakkuja meeskonnale. Nõutav on, et pakkuja meeskonnas peab pakkumuse esitamisel ja kogu raamlepingu kestel olema vähemalt seitse teenuse kvaliteedi eest vastutavat isikut, kes hankelepingu sõlmimisel asuvad teenust osutama ning kellel on sotsiaaltöö alane kõrgharidus või keskharidus ning läbitud tegevusjuhendaja- või tugiisikukoolitus.

Kolmas isik on esitanud pakkumuses kõik vajalikud dokumendid korrektselt ja kinnitanud vajaliku meeskonna olemasolu. Pakkumuse koosseisus on esitatud vormikohased tugiisikute CV-d.

Kolmas isik on Pärnu Linnavalitsuse lepinguliseks partneriks e-logopeedi, võlanõustamise ja täiskasvanute varjupaiga teenuse osutamisel ning ISTE (isikukeskse erihoolekande teenusemudeli) projekti teenuste läbiviimisel. Seniselt on Kolmas isik Pärnu Linnavalitsuse ees oma lepingulised kohustused täitnud ja rikkumisi ei esine.

6. Kolmas isik, Mittetulundusühing Sotsiaalne Kaasatus, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Riigikohus on 14.03.2011 otsuses 3-3-1-8710 p-s 19 selgitanud, et „*kaebuse esitanud isikul lasub tõendamiskoormis tõendamaks, et vaidlustatud pakkumises märgitud hind on liiga madal*“.

Käesoleval juhul on Vaidlustaja esitanud lakoonilised ja paljasõnalised väited selle kohta, et Kolmanda isiku pakkumine on liiga madal, ühtegi tõendit ei ole esitatud.

6.2. RHS § 95 lg 4 sisaldab hankemenetluses kohaldatavaid diskretsiooniliste kõrvaldamise aluseid. Seega hankijal ei ole kohustust pakkujat või taotlejat RHS § 95 lg-s 4 loetletud asjaolude ilmnemisel hankemenetlusest kõrvaldada, vaid hankijal tuleb kõiki kaalutusreegleid järgides jõuda otsusele, kas konkreetsel juhul on selline teguviis põhjendatud või mitte.

Hankija küsis Mittetulundusühingult Sotsiaalne Kaasatus seisukohta riigihangete registri kaudu, mille vastas Kolmas isik tähtaegselt.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Vaidlustaja on mh vaidlustanud Hankija otsuse (volituse) sõlmida raamleping Mittetulundusühinguga Sotsiaalne Kaasatus (Käskkirja p 5.).

RHS ei näe sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluses ette hankelepingu/raamlepingu sõlmimise otsuse tegemist ega vastava volituse andmise otsust. Kui Hankija otsustas sellise otsuse siiski vastu võtta, on see käsitletav halduse siseaktina, mis ei loo Riigihankes osalevatele ettevõtjatele õigusi ega kohustusi ning millel on üksnes informatiivne toime.

Seega ei ole käesoleval juhul eduka pakkumuse esitanud pakkujaga raamlepingu sõlmimise/volitamise otsus vastu võetud RHS-i alusel, mistõttu ei ole see otsus ka vaidlustatav ja vastav Vaidlustaja taotlus jääb RHS § 192 lg 3 p-i 7 ja § 197 lg 1 p-i 8 alusel läbi vaatamata.

8. Menetlusreeglid

Hankija viib Riigihanget läbi sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusena.

RHS § 126 lg 2 kohaselt määrab hankija riigihanke alusdokumentides sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra. Lisaks RHS-i kolmanda peatüki 2. jaos sätestatud nõuetele võib hankija sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korra määramisel lähtuda ka teistest RHS-i sätetest.

RHS § 126 lg 7 ls 3 sätestab, et *hankija kohaldab sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse läbiviimisel käesoleva seaduse §-des 85, 110–112, 114–117 ja 119 sätestatud, kui riigihanke alusdokumentides ei ole sätestatud teisiti.*

Riigihankes on sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse kord kehtestatud dokumendis „Riigihanke alusdokumendid“ (edaspidi RHAD).

8.1. RHAD p-i 5.1. kohaselt *hankija ei sõlmi hankelepingut isikuga ja kõrvaldab hankemenetlusest pakkuja, kellel esinevad riigihangete seaduse § 95 lõikes 1 punktides 1-5 sätestatud kõrvaldamise alused. Hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja, kellel esineb üks või mitu riigihangete seaduse § 95 lõikes 4 punktides 2-12 või lõikes 4¹ sätestatud kõrvaldamise alust.*

Pakkuja kinnitab tingimustele vastavust hankepassis.

Hankija kontrollib pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise aluseid e-RHR-i vahendusel. Hankija kontrollib ise kohalike maksude osas maksuvõlgade puudumist.

RHAD p-i 8.1. kohaselt *hankija kõrvaldab pakkuja hankemenetlusest mistahes ajal riigihangete seaduse § 95 lõikes 1 nimetatud alustel. Hankija võib kõrvaldada pakkuja hankemenetlusest mistahes ajal riigihangete seaduse § 95 lõikes 4 või 4¹ nimetatud alustel.*

Hankija on RHAD p-is 5.1. andnud selgelt teada, et ta kohaldab Riigihankes lisaks RHS § 95 lg 1 p-idele 1-5 ka RHS § 95 lg 4 p-ides 2 kuni 12 ja lõikes 4¹ toodud kõrvaldamise aluseid.

Seega pidi Hankija kontrollima pakkujatel mh RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise aluse puudumist. Hankija ei saanud olla seisukohal, et sätestades RHAD-s õiguse RHS § 95 lg 4 p-ide 2-12 alusel pakkuja kõrvaldada, võis ta jätta vastava kontrolli üldse teostamata.

8.2. RHAD p-i 9.5. kohaselt *hankijal on õigus põhjendamatult madala maksumusega pakkumus tagasi lükata, kui hankija leiab pärast pakkujalt nõutud selgituse saamist ja tõendite hindamist, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal või pakkuja ei ole tähtajaks esitanud nõutud selgitust.*

RHS § 115 lg 8 kohaselt *hankija kontrollib selgitust ja hindab esitatud tõendeid, konsulteerides vajaduse korral pakkujaga. Kui hankija leiab endiselt, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal, või kui pakkuja ei esita hankijale nõutud selgitust, lükkab hankija pakkumuse põhjendatud kirjaliku otsusega tagasi.*

RHAD p 9.5. ja RHS § 115 lg 8 on mõnevõrra erinevalt sõnastatud. RHAD p-is 9.5. on Hankija endale võtnud õiguse pakkumus tagasi lükata, kui selgub, et see on põhjendamatult madal või pakkuja ei esita selgitusi. Seevastu RHS § 115 lg 8 alusel tuleb hankijal põhjendamatult madal pakkumus või kui pakkuja ei esita selgitusi tähtaegselt, tagasi lükata. Kuid ka RHAD p-ist 9.5. järeldeb, et põhjendatud kahtluse korral peab Hankija pakkujalt maksumuse kohta selgitusi küsima. Ja käesoleval juhul ongi vaidlus üksnes selles, kas Hankija

pidi Kolmandalt isikult pakkumuse maksumuse kohta selgitusi küsima või mitte.

9. Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsus

Käskkirja p-is 1.2. on Hankija otsustanud *jätta hankemenetlusest kõrvaldamata riigihangete seaduse § 95 lg 1 alusel [---] Mittetulundusühing Sotsiaalne Kaasatus*.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija otsusest tuleneb üksnes see, et Kolmandal isikul puuduvad RHS § 95 lg-s 1 sätestatud kõrvaldamise alused.

Vaidlustaja peab Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsust õigusvastaseks, sest riigihangete registrist nähtub, et Kolmas isik on rikkunud Rae Vallavalitsusega riigihanke viitenumber 240793 tulemusena sõlmitud lepingut.

9.1. Vaatamata sellele, et RHAD p-ide 5.1. ja 8.1. järgi kohalduvad Riigihankes RHS § 95 lg 4 p-id 2 kuni 12, pole Hankija hankepassis nõudnud pakkujatel kinnitusi RHS § 95 lg-s 4 loetletud kõrvaldamise aluste puudumise kohta. RHS ei näe ette, et pakkuja peab esitama koos pakkumusega hankijale andmed mh hankelepingle rikkumiste kohta siis, kui hankija pole seda nõudnud.

Kui RHAD nägi ette RHS § 95 lg 4 p-ide 2 kuni 12 kohaldamise, siis pidi Hankija ka kontrollima nende kõrvaldamise aluste puudumist pakkujatel. Kui Hankija hankepassis vastavaid kinnitusi ei nõudnud, siis pidi ta vastavat kontrolli teostama eelkõige kinnituste, selgituste ja dokumentide küsimise kaudu, sest riigihangete registri kaudu pole võimalik sisulist kontrolli teostada.

9.2. Riigihankes oli pakkumuste esitamise tähtpäev 03.01.2024 kell 12.00.

Rae Vallavalitsus on lisanud Kolmanda isikuga riigihanke viitenumber 240793 tulemusena sõlmitud lepingu lõpetamise andmed riigihangete registrisse 15.01.2024. Lisaks on riigihangete registris toodud andmed leppetrahvi nõude kohta koos selgitusega: „*Tugiisiku teenus ei olnud tagatud seitsmele isikule Rae Vallavalitsuse poolt 22.03.2023 saadetud leppetrahvi teatise punktides 1.3.1.- 1.3.2. ja punktides 1.3.5.-1.3.8.*“

Kolmas isik on vaidlustusmenetluses andnud teada, et leppetrahvi suurus on 5000 eurot.

Oluline pole see, kas leppetrahvi nõue on vaidlustatud või mitte, sest varasemate lepingurikkumiste vaidlustamine iseenesest ei takista hankijatel hinnata nende lepingurikkumiste alusel ettevõtja usaldusväärsust RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel (Euroopa Kohus 19.06.2019, C-41/18).

9.3. Hankija selgituste kohaselt kontrollis ta kõrvaldamise aluste puudumist pakkujatel 03.01.-10.01.2024. Riigihangete registrist ei nähtu, et Hankija oleks sellel perioodil kontrollinud ühegi RHS § 95 lg 4 sätestatud kõrvaldamise alust puudumist pakkujatel. See, et Hankija pole kontrollinud RHS § 95 lg-s 4 sätestatud kõrvaldamise aluste puudumist, nähtub ka otsusest jätta Kolmas isik kõrvaldamata.

Alles pärast Vaidlustajalt märgukirja saamist 29.01.2024 (vaidlustuse lisa 2) küsis Hankija Kolmandalt isikult selgitusi riigihanke viitenumber 240793 tulemusena sõlmitud lepingu kohta.

9.4. RHS § 95 lg 4 p-des 2-12 on sätestatud loetelu nn vabatahtlikest kõrvaldamise alustest. Kõrvaldamise aluste esinemisel ei ole hankijal kohustust pakkuja kõrvaldamiseks, kuid ta võib seda teha asjakohase kaalutusotsusega. Kuid hankija võib ka pakkuja jätta kõrvaldamata, samuti asjakohase kaalutusotsusega.

RHS § 95 lg 4 p 8 on sõnastatud järgmiselt:

(4) Hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja:

[---]

8) kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi.

Selleks, et asuda kaaluma pakkuja RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel kõrvaldamist, peavad olema üheaegselt täidetud järgmised tingimused:

- 1) pakkuja või taotleja peab olema rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust;
- 2) hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust peab olema rikutud oluliselt või pidevalt;
- 3) rikkumise tulemusena on lepingust taganatud, leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi.

RHS § 95 lg 4 p 8 näeb ette, et kõigepealt tuleb kindlaks teha faktilise koosseisu esinemine ja selle olemasolul kaaluda kõrvaldamist. Kõrvaldamise kaalumiseks peavad olema hinnatavad kõik hankelepingu rikkumisega seotud asjaolud.

Üksnes asjaolude selgitamine võimaldab hankijal teha pakkuja usaldusväärsuse hindamisel informeeritud kaalutusotsuse.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et hankijal ei teki kaalutusõigust, kui ei ole täidetud RHS § 95 lg 4 p-s 8 sätestatud objektiivsed tingimused, st hankija ei saa asuda kaaluma pakkuja kõrvaldamist või kõrvaldamata jätmist, kui pakkuja ei ole oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust, mille tulemusena on rakendatud õiguskaitsevahendeid.

9.5. 31.01.2024 on Hankija pöördunud Kolmanda isiku poole: „Hankijale on teatavaks saanud asjaolu, et Rae Vallavalitsus on riigihankes 240793 „Keskmise, raske ja sügava puudega lastele tugiisikuteenuse osutamine 2022-2023.aastal“ lepingu lõpetamisel märkinud, et tugiisiku teenus ei olnud tagatud seitsmele isikule Rae Vallavalitsuse poolt 22.03.2023 saadetud leppetrahvi teatise punktides 1.3.1.- 1.3.2. ja punktides 1.3.5.-1.3.8. Samuti on registris märges, et maksti leppetrahvi. Hankija nõuet vaidlustatud ei ole. Palume selgitust, milles seisnes lepingu rikkumine.“

Kolmas isik vastas Hankijale 05.02.2024: „Rae Vallavalitsus on kohaldanud Sotsiaalne Kaasatus MTÜ osas leppetrahvi. Leppetrahvi küsimus puudutas 7 last, kes ei olnud leppetrahvi nõude dokumendi koostamise ajaks tugiisikuteenusele saanud. Vaidlustasime

leppetrahvi nõude ja esitasime vallavalitusele oma seisukohad. Neljal juhul oli lapsevanem loobunud meie pakutud tugiisiku(te)st ja teenusest, kuid samas vallavalitsusele kinnitati, et teenuse soov on jätkuv. Ülejäänud juhtudel oli tegemist lastega, kel esinesid harvikaigused. Kuna mitte kõik tugiisikutööle soovijad ei oma spetsiifilisi oskusi, et tegeleda lastega, kellel on harvikaigused, siis jääb tugiisikute valik nende laste puhul väga väikeseks. Lisaks peab teenuse osutaja tagama selle, et laps (sh lapsevanemad) ja tugiisik omavahel ka sobiksid. See aga põhjustas viivituse nende laste puhul teenuse osutamise. Sotsiaalne Kaasatus MTÜ on nõuetekohaselt teenuse taganud keskeltläbi 35-le lapsele Rae vallas. Ühtlasi oli Rae valla tugiisikuteenuse eripäraks see, et üks tugiisik sai töötada vaid maksimaalselt ühe lapsega, kuna tellitud teenustundide vahemik lapse kohta oli ca 120-160 tundi kuus, mis oli sisuliselt täistöötajaga töötamine. Kuna vallavalitsus meie seisukohtadega nõustunud, siis oleme ette valmistas dokumente, et leppetrahvi nõude osas pöörduda kohtu poole. Sotsiaalne Kaasatus MTÜ on usaldusväärne asutus. Me osutame tugiisikuteenust ka Tapa valla lastele ja peredele ning sealne omavalitsus on meie tööga senini väga rahul olnud. Pärnu Linnavalitsusele oleme käesolevalt lepinguliseks partneriks e-logopeedi, võlanõustamise, täiskasvanute varjupaiga teenuse osutamisel ning ISTE projekti teenuste läbiviimisel. Seniselt oleme Pärnu Linnavalitsuse ees oma lepingulised kohustused igati täitnud.“

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija pole võtnud ühest seisukohta selles, kas Kolmanda isiku puhul on RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud koosseis täidetud või mitte, vaid on vaidlustusmenetluses esitanud hinnangu Kolmanda isiku usaldusväärsuse kohta olukorras, kus ei ole kindlaks tehtud, kas kõrvaldamise alus Kolmanda isiku puhul üldse esineb.

9.6. Kolmanda isiku Hankijale 05.02.2024 antud selgitusest nähtub, et 7 last on jäänud tugiisikuteenusteta. Vaidlustusmenetluses pole võimalik üksnes Kolmanda isiku Hankijale selgituse alusel üheselt hinnata, kas Kolmas isik on Rae Vallavalitsusega riigihanke viitenumber 240793 tulemusena sõlmitud lepingu olulist tingimust oluliselt või pidevalt rikkunud. Selle hinnangu andmiseks on vajalik küsida täiendavat informatsiooni ja vajadusel dokumente.

Hankijal tuleb arvesse võtta kõiki asjakohaseid tõendeid ja otsustada proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes, kas tema arvates on Kolmas isik vastutav Rae Vallavalitsusega riigihanke viitenumber 240793 tulemusena sõlmitud lepingu rikkumise eest. Ja ainult siis, kui Hankija leiab, et RHS § 95 lg 4 p-i 8 faktiline koosseis on täidetud, tuleb kaaluda Kolmanda isiku kõrvaldamist.

9.7. Eelpooltoodu alusel tunnistab vaidlustuskomisjon kehtetuks Hankija 24.01.2024 otsuse jätta Kolmas isik kõrvaldamata.

10. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus

Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus on vaidlustatud põhjendusel, et Vaidlustaja arvates oleks Hankijal pidanud tekkima kahtlus Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse põhjendatuses (Hankija oleks pidanud algatama kontrollimenetluse, küsima Kolmandalt isikult pakkumuse maksumuse kohta selgitusi ja pakkumuse tagasi lükkama).

Hankija väitel tal kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumus võib olla põhjendamatult madala maksumusega, ei tekkinud.

Vaidlustuskomisjon ei pea vajalikuks võtta seisukohta selles, kas Hankijal pidi tekkima kahtlus Kolmanda isiku pakkumuse maksumusega seonduvalt või mitte, sest käesoleval juhul on alust lähtuda otsuste järgnevuse põhimõttest. Otsuste järgnevuse põhimõte puudutab õigusvastasele otsusele ajaliselt järgnevaid otsuseid (Tallinna Ringkonnakohus 3-18-657, p 13).

Vaidlustuskomisjon asus eelnevalt seisukohale, et Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsus on õigusvastane ja tuleb kehtetuks tunnistada. Lähtuvalt otsuste järgnevuse põhimõttest tuleb õigusvastaseks lugeda ja kehtetuks tunnistada ka Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsusele järgnev Hankija 24.01.2024 otsus tunnistada Kolmanda isiku pakkumus edukaks.

11. Eeltoodu alusel kuulub vaidlustus rahuldamisele ja vaidlustuskomisjon tunnistab kehtetuks Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise ning Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsused.

12. Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

12.1. RHS § 198 lg 7 kohaselt kui vaidlustuskomisjon vaatab vaidlustuse läbi kas või ühe vaidlustuses sisalduva nõude osas, ei kuulu tasutud riigilõiv riigilõivuseaduse alusel tagastamisele.

RHS § 198 lg 1 alusel kuulub Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele vaidlustuse esitamiseks tasutud riigilõiv 640 eurot.

12.2. Vaidlustaja pole taotlenud esindaja kulude väljamõistmist

12.3. Hankija ja Kolmanda isiku kulud jäävad nende enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ulvi Reimets